

Allah'ın bilgisiyle insanın bilgisi aynı türden *bilgi* midir?

Benim de arada sırada kendimce spekülasyon yaptığım oluyor, *tikeller ve tümeller* meselesinde *tikelleri ayrı ayrı tam olarak bilen bir Tanrı'nın tümelleri bilmesine ihtiyacı yoktur* demişimdir buralarda ama bu da bir spekülasyon tabii.

Allah'ın bilgisi dediğimizin nasıl bir bilgi olduğunu bilmiyoruz. Biz insanî bilgiyle tanışıyoruz, o da her zaman bir *bilen* gerektiriyor ve bu bilen de *kişi* oluyor. Allah'ın kişiliği, insan kişiliğine benzemediğine göre, *el-Alîm* olan Allah'ın da bizim bilgimiz gibi *bildiğini* söylemek, fazla iddialı duruyor. İnsanın yaratılmış olduğu gibi, bilgisinin de yaratılmış olduğunu ama bunu Allah'ın bilgisi için söylemenin mümkün olmadığını, *Allah'ın bilgisinin mahiyeti* konusunda konuşmanın hemen hemen imkansız olduğu için de *kader* olsun, *imtihan* olsun, bu gibi konularda söylenenlerin sadece *spekülasyon* olabileceğini düşünüyorum.

Özgür irade muhtemelen bir *vehimden ibaret*. İnsanlar bir şekilde *karar verip*, sonra bunun *özgür* olduğuna dair kafalarında bir hikaye yazıyorlar ve bizim öznel olarak kendi irademizi ve kaynaklarını bilmemiz hemen hemen imkansız. *İstiyorum* ama bu istediğimin kaynaklarını bilmiyorum ve bu durumda *özgür* olmam nasıl mümkün?

Bu durumda insanların bilgisiyle, Allah'ın bilgisini mukayese edip, *Allah geleceği biliyorsa, neden bizi yarattı ve imtihan etti?* demenin de çok anlamı yok. Bizim geleceği ve geçmişi bilişimiz, her zaman bir zihin vasıtasıyla, Allah'ın bilgisinin bununla sınırlanmış olduğundan bile *emin* olmak mümkün değil.

O halde *Allah bizim ne yaşayacağımızı bilir mi?* Evet ve hayır. Evet çünkü bilir, hayır çünkü bu bilgi biz yaratılmışların bilgisi gibi değildir ve biz yaratılmışların, yaratılmış bilgiyle muhatap olması için bizim, zihnimizin ve sair şartların da yaratılmış olması gerekir.